

Inkluderende Læsestrategier i
Danskfaget: Et Didaktisk Fokus på
Faglig Forståelse og Social
Deltagelse

Af Judith Gillibrand (3041531)

FAG OG UNDERVISERE

Dansk – Rikke Christoffersen Denning
Specialpædagogik – Pia Gormsen

Antal anslag

30.433

Indholdsfortegnelse

Indledning med mit undersøgelsesspørgsmål	2
Undersøgelsesspørgsmålets relevans for folkeskolens formål og danskfaget	3
Teoretiske perspektiver	4
Undervisningen nærstuderet	6
Relevans og belysning via teori fra de to øvrige moduler i PL-gruppen.....	12
Refleksion over min undersøgelse.....	14
Konklusion via en DIGI-talk.....	15
Referencer	16
Bilag 1 – lektionsplan	18
Bilag 2 - fagdidaktiske og teoretiske perspektiver som lydfil.....	18
Bilag 3 – pixton tegneserie, inklusion og teknologi i undervisningen, elevinterview	18
Bilag 4 – interview med en lærer omkring inklusion og teknologi i undervisningen	18
Bilag 5 – elevproduktion af tidslinje	18

Indledning med mit undersøgelsesspørgsmål

I denne opgave undersøger jeg, hvordan man kan planlægge, gennemføre, evaluere og forbedre et undervisningsforløb i faglig læsning i dansk med særligt fokus på læsestrategier, der fremmer inklusion og aktiv deltagelse for elever med særlige behov i klassefællesskabet. Mit undersøgelsesspørgsmål lyder derfor:

"Hvordan kan man planlægge, gennemføre, evaluere og forbedre et forløb i faglig læsning i dansk med særligt fokus på læsestrategier, der fremmer inklusion og aktiv deltagelse for elever med særlige behov i klassefællesskabet?"

Baggrunden for valget af dette undersøgelsesspørgsmål er et ønske for mig om at skabe en undervisning, der understøtter alle elevers læring og deltagelse, uanset deres faglige og sociale forudsætninger. I folkeskolen møder vi en bred elevgruppe med forskellige læringsbehov og individuelle udfordringer, og jeg ser det som en central opgave at sikre, at elever med særlige behov, eksempelvis ordblindhed eller andre læsevanskeligheder, kan deltage aktivt i undervisningen på lige fod med deres kammerater. I danskfaget spiller læseforståelse en afgørende rolle for elevernes udvikling, da det er en nøglekompetence, der strækker sig ud over faget og understøtter deres evne til at tilegne sig viden på tværs af skolens fag.

Ved at fokusere på inklusion gennem tilpassede læsestrategier ønsker jeg at fremme en undervisning, hvor elever med særlige behov ikke blot er fysisk til stede, men også reelt engagerer sig og opnår et meningsfuldt udbytte af undervisningen. Jeg har derfor valgt at undersøge, hvordan en kombination af læsestrategier og teknologiske hjælpemidler, som IntoWords – et værktøj til ordblinde, som blandt andet kan læse teksten højt for eleven og har tale-til-tekst funktion (Styrelsen for Undervisning og Kvalitet, 2024), kan støtte elevernes læseforståelse og gøre det muligt for dem at være en aktiv del af klassefællesskabet.

Undersøgelsesspørgsmålets relevans for folkeskolens formål og danskfaget

Folkeskolens formål og inklusion

Folkeskolens formål er klart beskrevet i Folkeskoleloven §1, hvor det fremgår, at folkeskolen skal fremme elevernes kundskaber og færdigheder og ruste dem til videre uddannelse samt aktiv deltagelse i et demokratisk samfund. Det inkluderer også elever med særlige behov, såsom ordblindhed (Jandorf & Andreasen, 2021, s. 135-136). Danskfaget spiller en central rolle her, da læseforståelse er en nøglekompetence, der understøtter elevens udvikling i alle fag, og som forbereder dem til videre uddannelse og livslang læring (Børne og Undervisningsministeriet, 2023).

Når man arbejder med læsestrategier, der fremmer inklusion, bidrager det til en bedre skoleoplevelse for alle elever, også dem med særlige behov. Anvendelsen af kompenserende læse- og skriveteknologier er vigtige for at sikre, at elever med ordblindhed eller andre læseudfordringer kan deltage aktivt i undervisningen uden at føle sig ekskluderet (Lorenzen, 2021, s. 39).

Danskfaget og læsestrategier

Ifølge fælles mål for dansk skal eleverne udvikle evnen til at læse og forstå både skønlitterære og faglige tekster (Børne- og Undervisningsministeriet, 2019). Det kræver brug af forskellige læsestrategier, som både kan hjælpe stærke og svage læsere. I danskfaget er det vigtigt at undervise elever i metakognitive læsestrategier, som gør dem i stand til at overvåge og regulere deres egen læseproces, hvilket fremmer en dybere forståelse af tekstens indhold (Gear, 2017, s. 36).

Læseforståelse er ikke kun et mål i sig selv, men et middel til at tilegne sig viden i alle fag. Der er en tæt sammenhæng mellem læsning og læring, og derfor er det afgørende, at elever lærer at bruge læsestrategier til at opnå faglig forståelse (Roe, 2016, s. 122).

Inklusion af elever med særlige behov

Inklusion er også en del af folkeskolens formål, som understreger nødvendigheden af, at alle elever, uanset deres behov, skal have mulighed for at deltage i undervisningens faglige og sociale fællesskab (Alenkær, 2020, s. 1-2). Kvalitativ inklusion handler om at sikre, at eleverne ikke bare fysisk er til stede i undervisningen, men også får et udbytte af den. Dette kan opnås ved at anvende

pædagogiske strategier og teknologiske hjælpemidler, der tilgodeser elever med særlige behov, som ordblindhed (Lorenzen, 2021, s. 33).

Evaluering og forbedring

Evaluering og forbedring af forløb er en nødvendig del af undervisningsplanlægningen, da det giver mulighed for at justere metoder og strategier, så de i højere grad kan støtte elever med læseudfordringer (Elbro, 2021, s. 252). Ved at bruge evaluering til at undersøge, hvilke læsestrategier der bedst fremmer forståelse og inklusion, kan man sikre, at elever med særlige behov ikke blot inkluderes kvantitativt, men også oplever kvalitative forbedringer i deres læring (Alenkær, 2020). Evaluering af læseforløb skal ske løbende, både formativt og summativt, og være tilpasset den enkelte elevs behov (Andersen, Wahlgren, & Wandall, 2021, s. 60). Det er vigtigt at evaluere elevernes brug af læsestrategier for at sikre, at de ved hvordan de skal arbejde med teksterne for at udvikle en dybere forståelse af dem. For elever med særlige behov kan evalueringen omfatte brug af kompenserende teknologier og tid til fordybelse (Roe, 2016, s. 121).

Samlet set understøtter undersøgelsesspørgsmålet folkeskolens formål og danskfagets kompetencemål, da det fokuserer på at fremme alle elevers deltagelse og læring gennem strategisk brug af læsestrategier, der sikrer inklusion af elever med særlige behov. Dette bidrager til skolens overordnede mål om at forberede eleverne til videre uddannelse og aktivt medborgerskab (Børne og Undervisningsministeriet, 2023).

Teoretiske perspektiver

For at analysere mit undersøgelsesspørgsmål vil jeg anvende flere relevante teorier, der understøtter både didaktiske og pædagogiske perspektiver, særligt i forhold til inklusion og læsestrategier for elever med særlige behov.

Først vil jeg inddrage Vygotskys sociokulturelle læringsteori, som er central for forståelsen af, hvordan læring foregår gennem social interaktion. Ifølge Vygotsky lærer elever bedst, når de arbejder inden for den nærmeste udviklingszone (ZPD), hvor de kan få støtte fra lærere eller kammerater til at løse opgaver, de ellers ikke ville kunne klare alene (Jerlang & Ringsted, 2008, s. 367). Denne teori er særlig relevant for min undersøgelse af inklusion, fordi den understøtter ideen om, at elever med særlige behov kan udvikle sig optimalt gennem støtte fra andre. Når jeg analyserer

observationer af elevernes interaktioner i klasseværelset, vil jeg bruge Vygotskys teori til at forstå, hvordan elever med særlige behov bliver støttet og opfordret til at lære gennem samarbejde. Jeg vil fokusere på, hvordan jeg kan anvende teknologiske hjælpemidler og læsestrategier til at hjælpe disse elever med at deltage aktivt i undervisningen og opnå en dybere forståelse af faglige tekster.

Derudover vil jeg anvende Alenkærs teori om kvalitativ inklusion, som understreger, at inklusion ikke kun handler om fysisk tilstedeværelse i klasselokalet, men også om elevernes aktive deltagelse og udbytte af undervisningen (Alenkær, 2020). Jeg vil bruge denne teori til at analysere, hvordan differentieret undervisning skaber muligheder for elever med særlige behov for at engagere sig i faglige aktiviteter på deres eget niveau.

Jeg vil også anvende Elbros teori om læseforståelse og undervisning af ordblinde elever, hvor han fokuserer på afkodningsstrategier og brugen af kompenserende teknologi. Denne teori er særlig relevant, når jeg skal undersøge, hvordan teknologiske hjælpemidler som oplæsningssoftware kan understøtte elever med ordblindhed i deres læseproces (Elbro, 2021, s. 253). Jeg vil gennem observationer af elever i undervisningssituationer undersøge, hvordan disse teknologier og læsestrategier implementeres, og hvilken effekt de har på elevernes læseforståelse og deltagelse i undervisningen.

For at undersøge mit undersøgelsesspørgsmål vil jeg anvende flere kvalitative metoder. Jeg vil foretage observationer i klassen for at få indblik i, hvordan eleverne arbejder med læsestrategier og teknologi. Observationerne vil også give mig mulighed for at observere, hvordan eleverne interagerer med hinanden, og hvordan jeg kan tilpasse undervisningen for at fremme inklusion. Jeg vil supplere observationerne med samtaler med eleverne, hvor jeg vil spørge dem om deres oplevelse af læseforløbet og brugen af læsestrategier. Samtaler med eleverne vil kunne give mig en dybere forståelse af deres oplevelse af inklusion og hvilke strategier, der hjælper dem bedst i deres læring.

Jeg vil også anvende læselog og refleksionsopgaver som en metode til at undersøge elevernes brug af strategier. Ved at lade eleverne skrive om deres oplevelse af at bruge forudsigelse, inferens, aktiv læsning og opsummering kan jeg få indblik i deres refleksioner over deres egen læring. Jeg planlægger også at interviewe en lærer og et par elever omkring deres erfaringer med inklusion og brugen af teknologi i undervisningen.

Samlet set vil jeg bruge en kombination af observationer, læselog og interviews til at undersøge, hvordan eleverne bruger læsestrategier i praksis, hvordan de oplever inklusion, og hvordan teknologiske hjælpemidler støtter deres læring. Ved at trække på de nævnte teoretiske perspektiver får jeg en solid ramme til at analysere både den faglige og sociale dimension af inklusion i undervisningen.

Undervisningen nærstuderet

Situation 1 – Frederik, Anna og aktiv læsning

I anden lektion arbejder vi med aktiv læsning, og jeg har introduceret strategien, så eleverne kan lære at stille spørgsmål til teksten for at styrke deres forståelse. Jeg bevæger mig rundt i klassen og observerer, hvordan eleverne arbejder med teksten om H.C. Andersens rejser. Jeg lægger mærke til Frederik, en af de ordblinde elever, der sidder sammen med Anna. Anna læser teksten højt for ham, da han har udfordringer med at læse længere tekstafsnit selv. Jeg kan se, at han lytter opmærksomt, men samtidig virker han tøvende med at stille spørgsmål til teksten.

Jeg sætter mig ned ved siden af dem og spørger: *"Frederik, hvordan synes du, det går med at stille spørgsmål til teksten?"*

Han kigger lidt usikkert på mig og siger: *"Jeg ved ikke helt, hvad jeg skal spørge om. Det er svært at finde på noget."*

Jeg forsøger at opmuntre ham og siger: *"Det er helt i orden, Frederik. Lad os tage et afsnit sammen. Prøv at tænke over, hvad du undrer dig over. Hvad ved du ikke, men gerne vil vide mere om?"*

Anna læser endnu et afsnit højt, hvor der står, at H.C. Andersen rejste til Italien og blev inspireret af de landskaber, han så der. Jeg spørger Frederik: *"Hvad kunne vi spørge om her? Er der noget, du gerne vil vide mere om?"*

Efter en kort tænkepause siger Frederik: *"Hvorfor var landskaberne så vigtige for ham? Hvad fik han ud af at se dem?"*

Jeg nikker og svarer: *"Det er et rigtig godt spørgsmål, Frederik! Lad os se, om I kan finde svaret i teksten eller i det, vi læser videre."*

Jeg skriver Frederiks spørgsmål op på tavlen som et eksempel, så resten af klassen kan se det og måske blive inspireret til at stille lignende spørgsmål. Da jeg rejser mig for at gå videre, kan jeg høre, hvordan Anna og Frederik fortsætter med at diskutere teksten. Anna hjælper ham med at finde flere spørgsmål, og jeg føler, at Frederik begynder at føle sig mere tryk ved opgaven.

Denne situation minder mig om **Vygotskys teori om den nærmeste udviklingszone**. Ved at arbejde sammen med Anna og få min støtte får Frederik hjælp til at løse en opgave, han ellers ville finde svær. Dette understreger for mig, hvordan social støtte, stilladsering og modellering kan give ham succesoplevelser og fremme hans læring.

Jeg kommer også til at tænke på **Alenkærs teori om kvalitativ inklusion**. Frederik deltager ikke kun fysisk i klassen; han er også aktivt engageret i læseforståelsen gennem aktiv læsning. Ved at skabe et læringsmiljø, hvor han kan bidrage med sine spørgsmål og få støtte fra både kammerater og teknologi, er han en reel del af fællesskabet – noget, som er essentielt for inklusion.

Jeg er glad for at se, hvordan Frederiks spørgsmål bliver brugt som eksempel for klassen, og hvordan han bliver anerkendt for sit bidrag. Jeg kunne se, at han blev stolt, og jeg ved, at dette øjeblik giver ham motivation og selvtillid til at fortsætte med strategien. Spørgsmålet var yderst relevant i forbindelse med at eleverne ikke blot skulle stille ja/nej spørgsmål, men spørgsmål som gav stof til eftertanke og fordybelse.

Til slut beder jeg klassen om at reflektere over, hvordan det at stille spørgsmål og hvilken slags spørgsmål hjalp dem med at forstå teksten bedre. Jeg giver Frederik og de andre elever mulighed for at optage deres refleksioner i stedet for at skrive dem, hvilket gør, at alle kan deltage på deres niveau. Denne situation viser mig, hvor vigtigt det er med løbende evaluering, så jeg kan justere min undervisning efter elevernes behov og sikre, at alle føler sig inkluderet og har udbytte af undervisningen.

Situation 2 – Emil, tekst-til-tale-software og inferens

Emil, som er ordblind, sidder med sin tablet og anvender tekst-til-tale-software, som læser teksten højt for ham. Jeg har lagt mærke til, at han kan blive usikker, under arbejdet med læseopgaver, men i dag virker han motiveret. Softwaret hjælper ham med at følge med i teksten, så han ikke bliver

fanget i afkodning af de enkelte ord, hvilket ofte sinker ham. Jeg går hen til ham og spørger, hvordan det går.

Emil svarer: *"Det er faktisk lettere, når jeg kan høre teksten. Men jeg synes, det er svært at finde ud af, hvad nogle af ordene betyder, som "underlegen" i forhold til Dickens."*

Jeg siger opmuntrende: *"Godt spørgsmål, Emil. Lad os prøve at finde ud af det sammen ved at se på, hvordan ordet bruges i teksten."*

Jeg peger på sætningen, hvor ordet "underlegen" optræder, og beder Emil om at lytte til konteksten i afsnittet, mens vi diskuterer, hvad H. C. Andersen måske har følt i forhold til Dickens. Emil lytter opmærksomt og reflekterer: *"Jeg tror, det betyder, at Andersen følte sig mindre god end Dickens. Måske fordi Dickens var mere kendt?"*

"Præcis, Emil!" svarer jeg. *"Du brugte konteksten i teksten til at finde betydningen. Det er lige det, inferens handler om."*

Jeg skriver hans fortolkning op på tavlen, så andre elever også kan se, hvordan Emil har brugt inferens til at forstå teksten. Da han ser sit bidrag fremhævet på tavlen, lyser han op, og jeg kan se, at hans selvtillid vokser.

Situationen her er et eksempel på, hvordan **kompenserende teknologi** kan understøtte inklusion og aktiv deltagelse i faglig læsning. Ved at bruge tekst-til-tale-software kan Emil få adgang til teksten på lige fod med sine kammerater uden at blive hæmmet af sin ordblindhed, hvilket gør ham i stand til at fokusere på forståelse frem for afkodning.

Denne tilgang bygger på **Vygotskys teori om den nærmeste udviklingszone (ZPD)**, hvor Emil modtager støtte både fra teknologien og gennem min vejledning, som guider ham til selvstændigt at forstå tekstens komplekse begreber. Teknologien muliggør, at Emil kan deltage i undervisningen på sit eget niveau og udvikle forståelsen af inferens i et samarbejdende læringsmiljø.

Alenkærs teori om kvalitativ inklusion understøtter også dette perspektiv, da inklusion her ikke kun handler om Emils fysiske tilstedeværelse i klassen, men også om, at han reelt har mulighed for aktiv deltagelse. Emils bidrag bliver værdsat og synliggjort, hvilket fremmer hans følelse af tilhør og medejerskab i læringsfællesskabet.

Elbros teori om kompenserende teknologi bekræfter også vigtigheden af de hjælpemidler, som Emil bruger i undervisningen. Hans tekst-til-tale-software giver ham mulighed for at følge med i læsningen og bidrage aktivt, hvilket gør, at han kan deltage på lige fod med sine klassekammerater.

Gennem situationen med Emil får jeg indsigt i, hvordan kompenserende teknologier og strategisk undervisningsdifferentiering kan fremme deltagelse og inklusion for elever med særlige behov. Samtidig fungerer Emils brug af tekst-til-tale-software som en formativ evaluering, der viser, at strategien virker, og at han opnår en dybere forståelse af tekstens indhold gennem inferens.

Situation 3 – Anna, Frederik og opsummering

I fjerde lektion arbejder klassen med opsummering som læsestrategi, og eleverne skal anvende denne strategi ved at lave en tidslinje eller et mindmap, der giver et overblik over H.C. Andersens liv og karriere. Formålet med opgaven er at styrke elevernes evne til at organisere og huske vigtige informationer fra fagteksten.

Frederik, som er ordblind, arbejder sammen med sin kammerat Anna. Opgaven er at lave en visuel oversigt over H.C. Andersens liv og vigtige begivenheder i hans karriere ved hjælp af en tidslinje eller et mindmap. Jeg har valgt at sætte Frederik sammen med Anna, da de arbejder godt sammen, og Anna er god til at støtte og samarbejde uden at overtage arbejdet.

Frederik har ofte svært ved at huske og organisere informationer fra længere tekster, men ved hjælp af en visuel struktur og Annas støtte får han mulighed for at bidrage aktivt. Jeg bevæger mig rundt i klassen og sætter mig ved siden af dem for at høre, hvordan det går.

Jeg spørger: *"Hvordan går det med at finde de vigtigste begivenheder i H.C. Andersens liv?"*

Anna svarer: *"Vi har fundet ud af, at han blev født i 1805, og vi vil gerne starte vores tidslinje der."*

Frederik siger så: *"Ja, og så fandt vi også ud af, at han begyndte at rejse i 1830'erne. Men jeg er ikke sikker på, hvad der skal komme efter det."*

Jeg smiler opmuntrende til dem begge og siger: *"Det lyder som en god start. Prøv at tænke på, hvilke andre store ting der skete i hans liv – måske noget med hans bøger eller nogle personer, han mødte på sine rejser."*

Anna tager noter, mens Frederik læser passager højt fra sin tekst-til-tale-software. Han lytter opmærksomt og foreslår, at de kan tilføje hans første udgivelser til tidslinjen. Anna tegner oversigten på et stykke papir og hjælper ham med at organisere deres punkter.

Efter noget tid går jeg tilbage til deres bord og ser, at de har fået lavet en grundlæggende tidslinje. Jeg kan se, at Frederik har bidraget med ideer og forslag, mens Anna har hjulpet med strukturen. Deres fælles indsats har resulteret i en oversigt, som giver mening for dem begge.

Jeg roser deres arbejde og spørger, hvordan opsummeringen har hjulpet dem med at forstå teksten.

Frederik svarer: *"Det hjælper at få det hele ned på papir – så glemmer jeg ikke det vigtige. Og så kan jeg se, hvad der skete først og sidst."*

Anna siger: *"Ja, det gør det nemmere at huske, når vi har det hele foran os."*

Jeg understreger over for dem, at opsummering er en god måde at skabe overblik på, og at det er noget, de kan bruge fremover, når de arbejder med andre tekster. Jeg kan mærke, at Frederik føler sig tryk ved opgaven, og han er stolt af sit bidrag til gruppens arbejde. De går til sidst i gang med at skrive deres tidslinje ind i værktøjet TikiToki på Skoletube, som er et tidslinjeværktøj (se bilag 5).

Denne situation illustrerer, hvordan **Alenkærs teori om kvalitativ inklusion** er relevant for undervisningen. Ved at sætte Frederik sammen med Anna i en gruppeopgave får han mulighed for at deltage aktivt i opsummeringsarbejdet på lige fod med sin kammerat. Hans ordblindhed bliver ikke en barriere, da han kan bruge tekst-til-tale-software til at lytte til teksten, mens Anna hjælper med at organisere informationerne. På den måde skaber opgaven reelt læringsudbytte og en følelse af tilhør for Frederik.

Vygotskys teori om nærmeste udviklingszone (ZPD) kommer også til udtryk her, da Frederik med stilladsering fra Anna og mig kan gennemføre en opgave, han ellers ville have svært ved alene. Denne sociale støtte giver ham en positiv oplevelse af læseforståelse og opsummering, som styrker hans selvtillid og læring.

Endelig kan **Elbros fokus på kompenserende teknologier** ses i anvendelsen af tekst-til-tale-software, som gør det muligt for Frederik at fokusere på forståelse og opsummering i stedet for afkodning. Denne teknologi fremmer hans arbejde med at organisere teksten, og dermed bidrager dette til hans

forståelse af teksten og til at kunne huske vigtige pointer, passager og information. Dette bidrager igen til hans aktive deltagelse, da han kan bidrage med viden til gruppen og selvstændigt udtrykke sine tanker om tekstens vigtige begivenheder.

Samtalen til sidst, hvor jeg spørger eleverne om, hvordan opsummeringen har hjulpet dem med at forstå teksten, fungerer som en form for **formativ evaluering** og refleksion, hvor eleverne selv får mulighed for at vurdere og verbaliserer deres oplevelse af læringsprocessen. Denne samtale giver mig indsigt i, hvordan Frederik og Anna oplever organisationsstrategien, og hvordan den konkret har hjulpet dem med at organisere, opsummere og huske vigtig information.

Frederiks svar, *“Det hjælper at få det hele ned på papir – så glemmer jeg ikke det vigtige,”* peger på, at den visuelle struktur skaber en varig forståelse, som han kan bygge videre på. For Frederik, som er ordblind, har det at opsummere visuelt en særlig betydning, da det frigør ham fra de udfordringer, som længere tekststykker skaber, og hjælper ham med at skabe en overskuelig ramme omkring informationerne. Denne feedback indikerer, at han får udbytte af strategien, da den understøtter hans behov for en alternativ måde at bearbejde og fastholde tekstens indhold.

Annas svar, *“Det gør det nemmere at huske, når vi har det hele foran os,”* bekræfter også, at opsummeringen styrker hendes overblik og huskeevne. Begge elever oplever, at de får hjælp til at organisere tankerne og skabe en logisk rækkefølge, hvilket gør materialet mere tilgængeligt for dem begge.

Denne samtale afslører også, hvordan opsummering kan fungere som en **metakognitiv strategi**, hvor eleverne bliver bevidste om deres egen læringsproces. Ved at reflektere over, hvordan opsummeringen konkret hjalp dem, styrkes deres forståelse af, hvordan denne strategi kan anvendes i fremtidige tekster.

I denne situation kan jeg også evaluere og tilpasse forløbet, så det fremmer Frederik og andre elevers forståelse af organiseringsstrategien. Det giver mig indsigt i, hvordan opsummering og kompenserende værktøjer kan bruges til at sikre, at alle elever – inklusive dem med særlige behov – får maksimalt udbytte af undervisningen og bliver en integreret del af klassefællesskabet.

Relevans og belysning via teori fra de to øvrige moduler i PL-gruppen

Min undersøgelse af, hvordan man kan planlægge, gennemføre, evaluere og forbedre et læseforløb med fokus på inklusion og deltagelse for elever med særlige behov, kan belyses gennem flere teoretiske perspektiver.

Ifølge Jørn Bjerre er det centralt at tage højde for elevernes forskellige faglige og sociale forudsætninger for at møde dem, hvor de er, og skabe et læringsmiljø, der tilpasses den enkelte elevs behov. Dette er særligt relevant i forhold til ordblinde elever, der har brug for specifikke læsestrategier og teknologisk støtte, for at sikre at de kan deltage på lige vilkår med deres klassekammerater (Bjerre, 2020, s. 81). Dette perspektiv understøtter min undersøgelse, hvor undervisningsdifferentiering fungerer som en nødvendig ramme for at inkludere alle elever.

Ole Løw fremhæver betydningen af sociale relationer som en grundlæggende faktor for børns læring og udvikling. Sociale relationer understøtter den tryghed og samhørighed, som er nødvendig for, at elever føler sig som en del af læringsfællesskabet. Dette er særligt vigtigt i forhold til ordblinde elever, der kan have svært ved at følge med i læseaktiviteter uden støtte. Ved at skabe et stærkt klassefællesskab med fokus på relationer kan man fremme motivation og deltagelse for alle elever, hvilket direkte relaterer til min undersøgelse af, hvordan inklusion kan forbedres gennem fælles aktiviteter og sociale bånd (Løw, 2017, s. 400).

C. H. Poulsen peger på, at skolen ofte stiller modstridende krav om både at nå faglige mål og at inkludere alle elever i undervisningen. Dette kan skabe komplekse situationer for læreren, der skal balancere forskellige hensyn og behov i klassen. Dette perspektiv understøtter relevansen af mit undersøgelsesspørgsmål, idet det viser nødvendigheden af en velovervejet og systematisk tilgang til inklusion. Forløbet skal derfor tilpasses for at imødekomme både de faglige og sociale mål, så elever med særlige behov kan deltage meningsfuldt og udvikle deres færdigheder (Poulsen, 2021, s. 23).

Min undersøgelse af, hvordan man kan skabe et inkluderende læseforløb, kan yderligere understøttes af Dorte Ågård's perspektiver på koncentration og betydningen af at reducere digitale forstyrrelser i undervisningen. Ågård argumenterer for, at koncentration er en forudsætning for læring, da uafbrudt fokus giver eleverne mulighed for at bearbejde og lagre ny information i langtidshukommelsen. Han beskriver, hvordan digitale enheder i klasserummet kan skabe "digital

støj", hvilket ofte reducerer elevernes evne til at fordybe sig og dermed begrænser deres læringsudbytte (Ågård, 2021, s. 89).

Denne indsigt er relevant for mit undersøgelsesspørgsmål, da jeg fokuserer på, hvordan elever med særlige behov, herunder ordblinde elever, kan deltage aktivt og meningsfuldt i undervisningen. For elever med ordblindhed og andre særlige behov kan forstyrrelser være særligt problematiske, da de ofte kræver ekstra tid og støtte for at opnå forståelse. Ågård peger på, at disse elever ofte har et større behov for at kunne arbejde koncentreret uden afbrydelser, da deres arbejdshukommelse kan være mere belastet end hos deres kammerater (Ågård, 2021, s. 85). Dermed understøtter Ågårds teori om koncentration min planlægning af et undervisningsforløb, hvor digitale hjælpemidler bruges målrettet som støtte, men hvor ikke-faglig digital aktivitet minimeres for at sikre et koncentreret læringsmiljø.

Teksten om evaluering af læring, skrevet af Andersen, Wahlgren og Wandall, diskuterer, hvordan evaluering skal understøtte læringsmålene og give læreren indsigt i, hvordan eleverne klarer sig i forhold til de opstillede mål. Denne type formativ evaluering er særdeles relevant i forhold til mit forløb, da den løbende vurdering af elevernes forståelse og færdigheder gør det muligt at justere undervisningen undervejs. Dette understøtter en mere inkluderende tilgang, hvor elever med særlige behov får den støtte, de behøver for at kunne følge med i undervisningen og drage nytte af de anvendte læsestrategier (Andersen, Wahlgren, & Wandall, 2021, s. 48).

Endelig understreger teksten om feedback og vurdering for læring betydningen af feedback som et centralt læringsredskab. Effektiv feedback har en stærk læringsfremmende effekt, da det motiverer eleverne til at forbedre sig og engagerer dem i deres egen læringsproces. Dette er særligt vigtigt for elever med særlige behov, da feedback kan hjælpe dem med at forstå, hvordan de kan optimere deres brug af læsestrategier og teknologi i læringsforløbet. Feedback giver desuden læreren mulighed for løbende at tilpasse undervisningen, så den tilgodeser de forskellige elevbehov og understøtter en udviklingsorienteret tilgang (Hattie & Timperley, 2013, s. 43-44).

Disse teoretiske perspektiver belyser undersøgelsesspørgsmålets relevans ved at demonstrere, hvordan en systematisk og differentieret tilgang til læsestrategier og inklusion kan styrke både faglig deltagelse og social trivsel for alle elever. Sammen udgør de en teoretisk ramme, der understøtter både den faglige og sociale dimension i et inkluderende læseforløb.

Refleksion over min undersøgelse

Min analyse har vist mig, at det er muligt at planlægge og gennemføre et undervisningsforløb, der både inkluderer elever med særlige behov og fremmer deres aktive deltagelse i læsning gennem anvendelsen af forskellige læsestrategier og teknologisk støtte. Det er tydeligt, at en kombination af forudsigelse, aktiv læsning, inferens og opsummering kan bidrage til elevernes forståelse af faglige tekster, samtidig med at de får en følelse af at være en del af klassefællesskabet.

Danskfagligt har jeg lært, at det er afgørende at arbejde med læsestrategier, der kan hjælpe eleverne til at tilegne sig komplekse fagtekster. Dette har bekræftet, hvor vigtigt det er at integrere metakognitive strategier i undervisningen for at støtte eleverne i at overvåge og regulere deres forståelse (Gear, 2017, s. 36). Denne indsigt har givet mig et stærkere fundament for at arbejde systematisk med læseforståelse, både i form af undervisningsplanlægning og gennemførsel.

Jeg har også fået en ny forståelse af, hvordan teknologiske hjælpemidler som tekst-til-tale-software kan fungere som en bro til læring for elever med ordblindhed. Kompenserende teknologi gør det muligt for disse elever at fokusere på tekstens indhold i stedet for afkodning, hvilket styrker deres mulighed for at deltage aktivt og opnå forståelse (Elbro, 2021, s. 253). Dette understøtter ideen om, at teknologi kan spille en afgørende rolle i at skabe et mere inkluderende læringsmiljø, hvor alle elever kan få maksimalt udbytte af undervisningen.

Jeg har danskdidaktisk lært, at det er vigtigt at tage højde for både sociale og faglige aspekter i undervisningen. Alenkærs teori om kvalitativ inklusion understreger, at elever ikke blot skal være fysisk til stede, men også føle sig engageret og som en del af fællesskabet (Alenkær, 2020). Dette perspektiv har hjulpet mig med at forstå, hvordan man kan arbejde målrettet med at skabe en undervisning, der både udfordrer og støtter alle elever, uanset deres forudsætninger.

Desuden har jeg fået indsigt i, hvordan klasseledelse og brugen af fællesskabsorienterede aktiviteter kan fremme et inkluderende miljø, hvor elever med forskellige læringsbehov støttes gennem interaktion med både lærere og kammerater. Gennem anvendelsen af Vygotskys sociokulturelle læringsteori har jeg set, hvordan samarbejde og social støtte kan give eleverne succesoplevelser, der styrker deres selvtillid og læringsmotivation (Jerlang & Ringsted, 2008, s. 367).

Samlet set har min undersøgelse givet mig en dybere forståelse af, hvordan læsestrategier og teknologisk støtte kan anvendes til at fremme både faglig forståelse og inklusion i danskfaget. Det har været læringsfuldt at se, hvordan eleverne, gennem brugen af strategier og støtte, kan opnå en større grad af selvstændighed og indflydelse på deres egen læring, samtidig med at de indgår i et fagligt og socialt fællesskab.

Konklusion via en DIGI-talk

<https://prezi.com/v/view/tBZV7g84aSiljwad7S0e/>

Referencer

- Alenkær, R. (7. juli 2020). *Kvalitativ inklusion*. Hentet fra Kvalitativ inklusion: www.alenkaer.dk
- Andersen, M., Wahlgren, B., & Wandall, J. (2021). *Evaluering af læring. I: Evaluering - af læring, undervisning og uddannelse*. København: Hans Reitzel.
- Bjerre, J. (2020). Elevforudsætninger. I P. Brodersen, *Didaktisk opslagsbog* (s. 79-84). København: Hans Reitzels Forlag.
- Brudholm, M., & Sørensen, P. (2016). Hvad gør en tekst let eller svær at læse? I M. Brudholm, & P. Sørensen, *Læseforståelsens fantastiske fire* (s. 172-196). København: Akademisk Forlag.
- Børne- og Undervisningsministeriet. (2019). *Dansk Fælles Mål*. Hentet fra emu.dk: https://emu.dk/sites/default/files/2020-09/GSK_F%C3%A6llesM%C3%A5l_Dansk.pdf
- Børne og Undervisningsministeriet. (15. 11 2023). *Folkeskolens formål*. Hentet fra Børne- og undervisningsministeriet: <https://www.uvm.dk/folkeskolen/folkeskolens-maal-love-og-regler/om-folkeskolen-og-folkeskolens-formaal/folkeskolens-formaal>
- Elbro, C. (2021). Undervisning af ordblinde elever. I C. Elbro, *Læsevanskeligheder* (s. 251-280). København: Hans Reitzels Forlag.
- Elbro, C., & Daugaard, H. T. (2018). Undervisning i inferenser. Muligheder og begrænsninger. *Psyke og logos*, s. 64-81.
- Gear, A. (2017). Læsepower: undervisning i læseforståelse og metakognitive strategier. I A. Gear, *Læsepower: undervisning i læseforståelse og metakognitive strategier* (s. 14-43). København: Dafolo.
- Hattie, J., & Timperley, H. (2013). Styrken ved feedback. I R. Andreassen, *Feedback og vurdering for læring* (s. 13-15 & 21-47). Frederikshavn: Dafolo.
- Jandorf, B. D., & Andreasen, K.-Å. (2021). Hvad er ordblindhed? I B. D. Jandorf, & K.-Å. Andreasen, *Grundsten til en ordblindevenlig skole* (s. 21-34). København: Akademisk Forlag.
- Jandorf, B. D., & Andreasen, K.-Å. (2021). Undervisning af elever med ordblindhed. I B. D. Jandorf, & K.-Å. Andreasen, *Grundsten til en ordblindevenlig skole* (s. 135-152). København: Akademisk Forlag.
- Jerlang, E., & Ringsted, S. (2008). Den kulturhistoriske skole. I E. Jerlang, *Udviklingspsykologiske teorier* (s. 355-418). København: Hans Reitzels Forlag.
- Lorenzen, L. (2021). Ordblindevenlig undervisning i fagene - unge og voksne. I L. Lorenzen, *Ordblindevenlig undervisning i fagene - unge og voksne* (s. 32-61). København: Akademisk Forlag.

- Løw, O. (2017). Hvad betyder sociale relationer for børns læring og udvikling? I P. F. Laursen, & H. J. Kristensen, *Didaktikhåndbogen: teorier og temaer* (s. 393-408). København: Hans Reitzels Forlag.
- Poulsen, C. H. (2021). Hvad er skolevanskeligheder? I C. H. Poulsen, *Skolevanskeligheder og inklusionsmuligheder* (s. 19-26 & 47-61). København: Hans Reitzels Forlag.
- Roe, A. (2016). Læsestrategier. I A. Roe, *Læsedidaktik - efter den første læseundervisning* (s. 111-140). København: KLIM.
- Styrelsen for Undervisning og Kvalitet. (28. 8 2024). *SPS - Specialpædagogisk støtte*. Hentet fra SPS - Specialpædagogisk støtte: <https://www.spsu.dk/for-sps-ansvarlige/stoetteformer--skjult/ordblindhed/intowords>
- Ågård, D. (2021). Koncentration. I D. Ågård, *Skærme i skolen: et forsvar for krop, koncentration og fællesskab i et klasserum med digitale medier* (s. 71-94). København: Frydenlund.

Bilag 1 – lektionsplan

Link: https://ucsyddanmark-my.sharepoint.com/personal/3041531_ucsyd_dk/Documents/Lektionsplan%20for%20læseforløb.dOCX

Bilag 2 - fagdidaktiske og teoretiske perspektiver som lydfil

Link: <https://www.studietube.dk/media/9340638/xzquphwo72srrcrfvm0jabyi8rf772at4cvh0t2a>

Bilag 3 – pixton tegneserie, inklusion og teknologi i undervisningen, elevinterview

<https://www.studietube.dk/media/9406055/5n08iplis3381mpylj8rl1f19kijlla9uklsuex8>

Bilag 4 – interview med en lærer omkring inklusion og teknologi i undervisningen

<https://www.studietube.dk/media/9414318/a1kf60izesbejb02kfnx2u2qtkarju80zao4qwfn>

Bilag 5 – elevproduktion af tidslinje

<https://tikitoki.studietube.dk/timeline/entry/712047/H.-C.-Andersen/>